

Jan Zrzavý: KRUCEMBURK



STOPY, KTERÉ ZŮSTÁVAJÍ

BOHUMILA SARNOVÁ

Krucemburk,

malé městečko na Vysočině v okrese Havlíčkův Brod. Musím se hned úvodem poopravit. Již několik let má statut městyse. Náměstí, které nese jméno Jana Zrzavého, je po jedné straně, jak říkal Mistr sám, náměstím do kopečka. Když se u úpatí schodiště rozhlédnete, padne váš zrak na dominantu kostela. Stoupáte podél krásně opravených domků po schodech až na samý vrchol. Vstoupíte branou a vydáte se vpravo po uzoučké cestičce, která vás dovede k jedinému hrobu v tom místě – poslednímu odpočinku Jana Zrzavého. Hrob se nachází těsně u zdi hřbitova, odkud je nádherný výhled na Krucemburk a celé okolí. A to si právě Jan Zrzavý přál, sám si toto místo i vybral. Prostý náhrobek, který si navrhl, bez uvedení data úmrtí (zemřel v Praze 12. října 1977). Upravený hrob, pečlivě ošetřovaný a udržovaný, s květinovou výzdobou.

Rok 2002

Pro mne je Krucemburk městečkem, kde jsem se ocitla za velmi příjemných událostí. Bylo to v roce 2002 v červnu, kdy bylo v Krucemburku otevřeno turistické informační centrum a Pamětní síň Jana Zrzavého – oboje v domě místního Obecního úřadu. Protože jsme spolu s manželem patřili k přátelům akademické malířky Věnceslavy Truhlářové, příbuzné Jana Zrzavého, bylo nadmíru jasné, že se do Krucemburku přijedeme podívat.

Obzvlášť také proto, že slavnostní otevření informačního a turistického centra a Pamětní síně bylo zároveň spojeno s vernisáží. Své obrazy vystavovaly dvě akademické malířky: Věnceslava Truhlářová a její dcera Vendula Císařovská. Potkali jsme se tam s mnoha známými tvářemi ze světa kumštu, malíři, fotografy, mimo jiné i s herečkou Gabrielou Vránovou, naší přítelkyní, která přednesla na této akci kytíčku básní svých oblíbených autorů.

Krucemburk a Jan Zrzavý

Nyní může následovat otázka, proč právě Krucemburk a jaká je souvislost s mistrem Janem Zrzavým. Jan Zrzavý se narodil v okrouhlické škole 5. listopadu 1890, kde byl jeho otec řídícím. Protože škola stála na pozemku, o který se tehdy soudily dvě obce, Okrouhlice a Vadín, je jako jeho rodiště někdy určována Okrouhlice a někdy Vadín. Ale Mistr vždy považoval za své rodiště Okrouhlici. Přesto ale říkal, že

jeho pravé rodiště, pocitově, je Krucemburk. Tam totiž žil po dlouhá léta rod Zrzavých, odtud pocházel jeho otec, tam jezdil malý Jan k dědečkovi na prázdniny. Krucemburk prostě miloval. Nesčetněkrát maloval tím svým jedinečným a nenapodobitelným způsobem toto městečko – s náměstím do kopce.

Domnívám se, že by bylo nošením dříví do lesa vám zde líčit celý Mistrův životopis, rozebírat jeho dílo do podrobností, vypisovat životní peripetie, úspěchy i neúspěchy hraničící někdy s nepochopením, a mnohdy až s hanlivými výroky na jeho zvláštní osobitou tvorbu. Stál si zkrátka za svým a jeho dílo doplňuje pokladnici výjimečných umělců světového významu.

Taková osobnost, která žila v naší zemi, si zasluhuje být připomínána v přibližování celkového obrazu, života a díla. V zachování hmatatelných artefaktů, v zasazení do rámce doby, v níž autor žil, v přenesení jeho významu pro současnost a následně pro budoucí generace. Osobně pevně věřím, že zákonitě musí dojít k renesanci nejen v oblasti kultury jako celku, v umění všech oborů, ale především k obrodě jednání lidských jedinců, kteří v současné době často propadají nevkus, zlobě, násilí a kultu ošklivosti. Tento názor také často čteme ve vzpomínkách Mistra Zrzavého, doplněný ještě o jeho úžasný smysl pro poezii, čistou lásku k životu, což se nese celým pojetím jeho tvorby. Proto je nutné neponechat ani v rámci malých regionů v zapomnění osobnosti, které zde žily a tvořily.

Přiblížím vám tedy dvě organizace, které se právě o toto zasazují. Jedná se o Společnost Jana Zrzavého a druhá má název Spolek Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého.

Společnost Jana Zrzavého

Společnost Jana Zrzavého byla založena v roce 1993 v Krucemburku. Vytyčila si hlavní a základní cíle, které se od toho roku snaží naplňovat, a mohu říct, že velmi úspěšně. Jsem jejím dlouholetým členem, a proto znám dobře činnost, náplň a celkovou práci této organizace. Když shrnu ve stručnosti a v několika bodech, čím se Společnost JZ zabývá, uvedu zde že: má za cíl zpřístupňovat odkaz Jana Zrzavého formou stálé expozice jeho života a díla v Pamětní síni Jana Zrzavého.

Aktualizovat a udržovat exponáty síně a zajišťovat jejich přístupnost. Přispívat k důstojnému udržování hrobu Zrzavého. Pořádat výstavy umělců ve vztahu k regionu. Podílet se na místních, celorepublikových i mezinárodních kulturních

akcích. Členská základna je celorepubliková a je otevřena všem zájemcům. Tolik o poslání a cílech Společnosti Jana Zrzavého.

Z popudu Společnosti Jana Zrzavého byla v Krucemburku 8. června 2002 slavnostně otevřena v informačním centru Pamětní síň Jana Zrzavého. V síni se návštěvník dozví z vystavených exponátů mnoho ze života malíře, seznámí se s dokumenty o jeho tvorbě, o pobytech v cizině, zhlédne rovněž reprodukce některých obrazů a grafiky.

Když se ve svých myšlenkách navrátím zpět a představím si atmosféru, která při zahájení a otevření Pamětní síně panovala, musím si vybavit to množství návštěvníků. Nebylo skutečně možné udělat volný krok, tak byla síň plná příznivců. Jak už jsem vzpomínala, slavnostního otevření se zúčastnila i herečka Gabriela Vránová se svým recitačním vystoupením. Aby vůbec mohla recitovat a aby ji bylo vidět v tom velkém seskupení lidí, pohotově si vyzula střevíčky, vystoupila na podanou židli a recitovala své oblíbené básničky. Sklidila o to větší potlesk nejen za úžasný přednes, ale i za improvizaci výstupu na provizorní jeviště.

Mezi exponáty byl vystaven také originál autopořetru Jana Zrzavého, který ke slavnostnímu otevření Pamětní síně zapůjčila ze svého majetku akademická malířka Venda Truhlářová,

PAVOL JANÍK KONIEC MATERIALIZMU

Boh stvorený na obraz človeka
sa ulieva v zákulisí.
Dáva si do nosa
a bohuje.

Zostarol.
Nepříčetnými očami
sa díva na svoje dielo.
Lupiny z plešatej hlavy
mu padajú do piva,
plúje, grgá a prdí.
Skúpy na slovo
až beda.

Slušní ľudia sa mu vyhýbajú.

Pohádky s nepohádkovými konci i nepohádky

MILAN BLAHYNKA

Zdatný advokát a úspěšný prozaik **Petr Ritter** napsal dosud jednadvacet knih. Z toho 1., 3. a 9. se Zdeňkem Štátným, s nímž založil a provozuje ve své rodné Olomouci dobře známou advokátní kancelář, jednu knihu – pro děti – se svou ženou. Debutoval a dvě knihy vydal v Mladé frontě, jiné v Profilu, Melantrichu, v letech 2013-2020 mu nakladatelství Andrej Šťastný rok co rok vydávalo novou knihu. Další vyšla nákladem Nugis Finem Publishing 2021 a sbírka 27 povídek **HŘÍŠNÁ TĚLA, SVATÉ DUŠE** (Dauphing, Praha 2025, sazba, obálka a grafická úprava Daniel Podhradský, 246 s.) přichází až teď, nezvykle po čtyřech letech. Je to dáno hledáním nového vydavatele, nebo spíše novým tvůrčím hledáním?

Petr Ritter rád překvapuje, přehání a provokuje. Ví dobře o limitech svých provokací a rád ponechává na čtenáři, aby sám domýšlel početilost i svých apodikticky hlášených zásad. Téměř všechny povídky jeho nejnovější knihy jsou příběhy neúspěšných snah cokoli zakázat nebo přikázat, ale také příběhy marnosti usilovat o pozitivní změnu myšlení, přesvědčení a skutků člověka a světa. Jsou to však příběhy snah stejně marných, jako úsilí udržet dosavadní poměry navzdory oprávněné nespokojenosti s nimi.

Ritterova zatím poslední kniha je rozmarně servírovaná suma

sákem“. Humanistický čin sice rodině i krasavici zachránil život, ale nakonec jim zachráněný život otrávil.

Neuvěřitelný příběh je ovšem pohádka. Je to pohádka – tak jako i jiné Ritterovy pohádky pro dospělé – s hodně podivným nepohádkovým koncem. Vlastně všechny pohádkové příběhy v Ritterově knize ústí v tvrdou nepohádkovou realitu skutečného dnešního života. Svatý Petr se před nebeskou bránou baví s hříšnými nebožtíky, chtějí do nebe, ale nelífuje je ani do pekla, neboť už byli dost potrestáni na zemi byrokratickou šikanou a podle právní zásady, že dvojí trest je zakázaný (autor tu ani jinde nezapře svou profesi právníka): posílá je zpátky na zem, to bude jejich očistec.

Ritter rád nejen provokuje, ale taky se rád směje. V pohádce *Ten nahoře je na palicu*, řekne si traktorista, jehož proměnlivé počasí hned žene z pole, hned zas zpátky. A to příliš proměnlivé počasí má na svědomí archanděl Gabriel, s nímž se baví sám Pán, který pro svou a jeho zábavu sešle „třem bezděkům miliony“, a smějí se tomu, jak si ti chudáci s nimi nevědí rady, neumějí si je rozdělit a s kýmkoli z toho pohádkového nadělení se i podělit – a nakonec se jim bankovky vysypou do sraček primitivního záchodu. Když se archanděl dívá, proč to, Pán odtuší, že mu při-

me na sebe bomby, nevráždíme se kvůli Bohu, ani kvůli jinak barevným obličejům“. Naštěstí „když se nepohodneme, nezapalujeme si auta ani jeden k druhému neposíláme na návštěvu děti zabalené v odpalovacích pásech.“ To je sice (zatím) pravda, která svědčí o tom, že na malou kriminalitu je stejně jako na obrovskou náš svět krátký, podobně jako je bezmocný ve všech možných i nemožných pokusech o nápravu. Ale vyplývá z toho, že nemá smysl o polepšení i mírně hříšných lidí a skandálních poměrů usilovat?

Ritter jako advokát zná svět malé i velké kriminality lépe než kdokoli, a malé kriminalitě se s chutí směje. Jako občan není slepý k bezmoci snah o nápravu světa, kde se ve jménu bohů nebo i „vědy“ a šíření pokroku vraždí a stále válčí. Vyplývá z toho, že hledání způsobu, jak talové zločiny proti lidskosti zarazit, hledání doposud marné – a to jsou Ritterovy pohádky s nepohádkovým koncem – bylo by rozumnější už konečné hledání vzdát? Doposud marné se přece nerovná definitivně nemožné. Kdyby nekonečné hledání, jak si poradit s chorobami, hledání po celá staletí, Pasteur, Koch a mnozí vzdali, dál by se umíralo na vzteklinu, tuberu atd.

Jako zkušený autor knih s mordy a podvody si Ritter v *Hříšných tělech, svatých duších* stříhl jedinou povídku se zabitím, ve které vyústilo nesnesitelně předstírané souhlasení s celoživotním překrucováním, falšováním pravdy (*Naplněná láska*). Soudím, že Petr Ritter by i jako advokát měl pro pachatelku porozumění a vysoudil by jí nejmírnější trest, pokud vůbec jaký.

Nakonec, po všech otaznících k marnosti úsilí o změnu lidí i světa k lepšímu, si ponechávám pár slov o povídce *Babská rada*. V ní Petr Ritter překročil svůj stín; anebo naznačil, kde jsou hranice promíjení? Velmi aktuální, často módní usvědčování ze sexuálního obtěžování a znásilňování, k němuž došlo před mnoha lety, v němž si libuje bulvár a jež kupodivu šmahem berou vážně soudy, je velmi obtížné vyvrátit. Obhájci často jen domnělé oběti znají tisíce způsobů, jak vysvětlit, proč žalobkyně o sexuálním obtěžování, nebo dokonce znásilnění třeba opakovaně celá desetiletí mlčela, než osmělena slavnými příklady z velkého světa se odvážíla „dovolat práva“. Neprávem nařčeného z obtěžování v Ritterově povídce už opustila

žena, z práce ho snad chtějí vyhodit, okolí se ho štítí, stačilo, že známá si nyní vzpomněla, že ji před dvaatřicet lety sexuálně obtěžoval. Neprávem nařčený se svěří se svým problémem babičce. Ta mu dá *babskou radu*, jak nepoškozenou poškozenou, z níž se během tří desetiletí stala nevzhledná velryba, úplně zesměšnit, *znevěrohodnit*. A to se povede. Jak, toho se možná nejen neprávem nařčení dočtou v Ritterově knize a ostatní se pobaví. V recenzi to prozradit by bylo stejně neslušné, ba nemožné, jako v detektivce už na začátku říci, že vrahem je zahradník.

A dovoluji si předpovědět, že *babská rada*, jak si poradit s chytračkami bažicím po milionech, po průniku na stránky bulváru nebo jen po tom, aby svět uvěřil v jejich dávno minulou krásu, vejde do dějin advokacie nikoli jako *babská rada*, ale jako *Ritterův tah*.



Foto: Alena VYKULLILOVÁ

vlastně úděsného poznání o zatím nemožných způsobech snah o nápravu jedinců, sociálních skupin a světa plodícího „bezděky“, světa samých zákazů, příkazů, zákonů, úzů a úředníků. Autor rád provokující napíše třeba zcela neuvěřitelný (protože prakticky nemožný) příběh o člověku „mezi nadlidmi“, o esesáckém důstojníkově, který v okouzlení krásnou židovskou dívkou vyjme v době protektorátu celou její rodinu ze seznamů Židů, a tak ji ušetří perzekuce a deportace, aniž za to od rodiny cokoli chce, ani dívčinu vděčnou povinnost, a gentlemansky zmizí. Přesto rodině připraví hrůzu po válce, neboť sice nezahynula, ale svým štěstím připomíná svému českému okolí dluh, že mlčelo k likvidaci svých židovských spoluobčanů a zmošlo se jenom na to, že zázračně zachráněné nikdo neudal a že jim vypomáhalo ze svých přídělů potravin a na oblečení. Krásná zachráněná Židovka dopadla nejhůř, byla ostříhána dohola, protože „určitě spala s ese-

šlo jako dobrý nápad ubožákům ukázat, že nevydělané peníze smrdí, a když Gabriel dál namítá, Pán ho usadí, aby mu nekazil hru, ale Gabriel se nedá, dovolí si říci, že Pán stvořil chamtivé lidstvo k obrazu svému. Pán přizná, že ho Gabriel dostal, a hned to zpochybní, neb jsa „jednou Stvořitel, nebude si zadávat hádkami“ a šťouchne archanděla do žeber, aby se podíval z nebe dolů, jak chudáci smutně zírají do smrdutého osudu jeho daru: „Není to zábava?“ Pro Pána jistě, pro ubožáky žal. Ritterova ironie je několikrát, úsměvná i mrazivá, tu na hříšná těla, tu na svaté duše.

Příběhy nekalých praktik (jsou i praktiky kalé?) v rodině, mezi milenci, v zaměstnání, kariéře, jsou nepohádky, příběhy hříšníků, jejichž duše jsou skutečně nebo hraně čisté, svaté. Jsou, jak to předem shrnuje úvodní povídka *Ulice*, z dnešního našeho konečkonců dobrého světa, přestože se v něm „trošku švindluje, trošku přikrádá, občas smilní, někdy nemluví úplná pravda, ale nehází-

POEZIE V SOUSTAVNÉM POHYBU

FRANTIŠEK UHER

Je velice dobrým znamením, že v době, kdy poezie ztrácí obecnou výpovědní hodnotu a knižní trh zaplavují všelijak vydávané, třebaže zajisté upřímně míněné veršovánky, nebo až nevkusně nabýskaná erotická nahota, objevují se na literární scéně básníci s nespomou perspektivou, schopní potěšitelně kvalitní sklízet.

Čechraji slehlé listí úrodných štěpů, schopní osít poněkud zaplevelená pole. Úroda však postrádá dostatečnou pozornost, struktura zájmu povadla, zarostlé uzounké pěšiny postrádají potřebný ohlas. Zjednodušeně řečeno – nezbytno, ale únosnou míru propagace.

Samozřejmě to souvisí s poklesem zájmu o tištěné slovo. Čtení vyžaduje jisté soustředění a pozor-

nost, zasévá myšlenky, vede k zahloubání. I vyhraněné vyslechnuté informace vnímáme polovičatě. Povšimněme si novin, prolustujme ty, které dosud vycházejí. Reklamy... Budiž, patrně zachraňují stále plující bárky. Kulturní stránky? Kdeže! Občas trkne zbloudivší kozoroh do televizního programu. Jen ojedinele najdeme věcnou recenzi prostou invektiv, natož verš, ba ani aforismus, anekdotu. Kvalitní vtíp se dokáže stát drobnou literární perlíčkou, předávanou z generace na generaci. Rozsahem skromná povídka Oscara Wildea Neobyčejný model stále zůstává platným vybroušeným diamantem, zvyrazňujícím všechny klady i zápory veškerého dění. Váhu psaného slova! Však kdo o ně objektivně dbá!

Pokračování ze str. 1.

příbuzná Jana Zrzavého (ze strany své matky). Malou perličku zde musím uvést. Tehdejší starostka Krucemburku, dáma velmi pečlivá, svědomitá, jedna ze zakládajících členů Společnosti JZ, převzala do krátkodobé úschovy jmenovaný autopořet Mistra Zrzavého, nežli měl být zařazen mezi exponáty a vystaven v den zahájení. Tolik se bála, aby nedošlo k něčemu, jak se nám svěřila, (nedej Bože!) aby se s obrazem cokoliv stalo, nebo aby byl dokonce zcizen. Vše vyřešila originálním způsobem: Mistr Zrzavý, tedy jeho portrét, s ní sdílel její ložnici, pečlivě uložen v nočním stolku.

Kouzelník, který uměl namalovat duši,

tak to je název divadelní hry o životě Jana Zrzavého. Scénář napsala předsedkyně Spolku Jana Zrzavého Dr. Jitka Měřinská. Celá hra je pojata jako poutavé vyprávění o době života malého Jeníka, s prolínáním ukázek ze života již zralého malíře, zpodobněného ve hře tak, jak jej známe z jeho portrétů v knihách. Protagonista, představující již staršího malíře, vytvořil postavu tak věrohodně, že byl od skutečného Mistra k nerozeznání. Však byla také divadelní hra uváděna v mnoha městech a s velkým úspěchem.

Jan Zrzavý a Benátky

V rámci aktivit Společnosti Jana Zrzavého studovala Dr. Jitka Měřinská korespondenci Jana Zrzavého v Knihovně Národního muzea v Praze a poté se v roce 2010 vydala na cestu do italských Benátek na návštěvu kapucinského kláštera. V klášteře Jan Zrzavý několik let pobýval mezi mnichy, a vznikl tam soubor 25 obrazů, které nebyly do té doby nikde vystaveny. Byly klášteru Mistrem věnovány. Obrazy vznikly v období let 1962–1973.

V roce 2013 uspořádali benátská a pražští kapucíni za součinnosti Společnosti JZ a Knihovny Národního muzea výstavu v pražské Loreti, kde měla možnost veřejnost obdivovat originály 25 obrazů. Výstava nesla název Benátské maličkosti. Tiš-

pách Jana Zrzavého. V letošním roce je tato soutěž již jubilejní, oslavila 20 let své existence. Osobně pracuji ve výtvarné komisi od samých počátků. Několik let jsme hodnotili s kolegy z komise práce dětí přímo v Krucemburku. V nepříjemné době covidových problémů jsme přešli na hodnocení prostřednictvím internetu a už jsme při tomto způsobu vyhodnocování zůstali. A mohu říct, že se jedná o velmi úspěšné řešení. Školy zašlou výtvarné práce svých žáků, členové komise je obdrží internetem a nastane velmi svědomitá činnost. Práce dětí základního stupně, druhého stupně, poslední dobou se přidali i někteří studenti středních škol. Když se sejde porotě k hodnocení, jako například letos to bylo 224 výtvarných prací, je skutečně oříšek vybrat z každé kategorie tři nejlepší. Alespoň náplastí uznání těm ostatním, kteří by si také ohodnocení zasloužili, je udělení ceny poroty. Následuje zpracování sborníku, kde jsou zařazeny reprodukce prací vítězných malých výtvarníků. Před koncem školního roku je sborník vítězům předán, spolu s výtvarnými potřebami a s knihami o Janu Zrzavém. Každý rok jsou zadána témata, která se bezprostředně Jana Zrzavého dotýkají. Uvedu namátkou: například o působení a pobytu JZ v Benátkách, Praze, Vodňanech, téma na autorovu knihu Jeníkova pohádka, vánoční téma, na motivy o hračkách, o prázdninách a tak dále. Nabídka ke zpracování a vybuzení dětské fantazie je každý rok bohatá.

Velmi záslužná je při soutěži práce pedagogů ze zúčastněných škol. Vysvětlují malým výtvarníkům, jak zadané téma zpracovat tím, že jim přiblíží osobnost Jana Zrzavého, jeho život a dílo, takovým způsobem, aby měly děti z čeho čerpat při vlastní práci. Za to jim patří velký dík. To vše přispívá k naplňování toho, co si dala Společnost Jana Zrzavého za svůj cíl. Znalost velké osobnosti, kterou Jan Zrzavý beze všech pochyb je.

Spolek Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého

Druhá organizace, která nehodlá ponechat odkaz Jana Zrzavého upadnout v zapomnění, má název Spolek Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého. Spolek byl založen v roce 2008 z popudu a iniciativy okrouhlických občanů, rodáků a příbuzných Jana Zrzavého. Jak jsem už uvedla, Okrouhlice je skutečným rodným místem, kde se Jan Zrzavý narodil. O peripetiích, sporech, zda je dům narození v Okrouhlici, nebo Vadíně, jsem již psala. Sám Jan Zrzavý uvedl, že všech osm jeho sourozenců se narodilo v okrouhlické škole. Ale někteří z nich mají v křestním listě Okrouhlici, jiní Vadín. Sám Zrzavý má v křestním listě uveden Vadín. Inu, někdy se člověk úřednímu šimlu nevyhne.

Cílem Spolku je již kolik let urputné úsilí vytvořit z budovy bývalé školy Centrum Jana Zrzavého, připomínající život a dílo nejvýznamnějšího okrouhlického rodáka, umělce, který tam měl své kořeny, a přesto se stal velkým Evropanem.

Prvním a nejstarším projektem je akce s názvem Jeníkova špacírka. V letošním roce se jedná již o 12. ročník. Trasa míří z Okrouhlice podlipnickým krajem do Broumovy Lhoty a zpět. Cesta vede krajinou, kde Jan Zrzavý tvořil a kudy rád chodil.

Historie stále živá

Spolek vykazuje i bohatou vydavatelskou činnost s širokým záběrem. Téměř všechny publikace spojuje osobnost malíře Jana Zrzavého, rodný kraj a jeho nedávná či hlubší historie. Publikace vydané Spolkem: Lipnická bible, Střížný list české a moravské šlechty proti upálení Jana Husa, Chvilky s Janem Zrzavým, Jan Zrzavý a Bohuslav Martinů – přátelé z Vysočiny a další. Spolek se jen neuzavírá do sebe, ale navazuje spolupráci s jinými spolky a organizacemi

v České republice i v zahraničí, například: Spolek Náš Martinů (v Poličce), Společnost Jana Zrzavého (Krucemburk), Národní galerie Praha, Krajská knihovna Havlíčkův Brod, Museum of the Bible Washington DC, a další.

Mistr opět po letech v Telči

Velmi příznivou skutečností je po letech opět otevření stálé expozice obrazů Jana Zrzavého v zámecké galerii v Telči. Výstava má název Sen o skutečnosti. Expozice byla otevřena letos 22. července. Jsem si jista, že ji neopomene zhlédnout žádný obdivovatel Mistrova díla při návštěvě kouzelného zámku v Telči.

Jak vidíte, odkaz Jana Zrzavého je stále živý díky lidem, kteří pochopili sounáležitost své domoviny s osobností, na kterou se nemá zapomenout. Oběma organizacím – Společnosti Jana Zrzavého a Spolku Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého – patří za jejich nelehké úsilí při prosazování záměrů zachování a uchování myšlenek ze života a díla Mistra Jana Zrzavého, v současné konzumní společnosti plně egoismu, obrovské díky.

Z Vysočiny srdečně zdraví autorka

JIŘÍ ŽÁČEK

Abstinent

Vadnu a chřadnu,
skomírám a hynu –
vy chlastáte a já mám kocovinu!

Carpe diem

Fandím všem vězňům za mříží,
orangutanům, tygrům, lesním kočkám,
a na sadisty, co jim ublíží,
na ty si rád a zarputile počkám
s boxerem, s dýkou nebo s kyjem –
užijte si to. Carpe diem.

I já jsem ve válce

I já jsem ve válce
se sebou, s tebou, se všemi,
s přesilou křiváků a zmetků na Zemi,
s těmi, kdo mlčí, když je třeba křičet,
s těmi, kdo žvaní, když je třeba mlčet,
kdo mají hubu plnou pravdy,
ale lžou pětadvacet hodin denně,
pro něž je mír jen pauza mezi válkami
a láska zdravý relax mezi zabíjením,
jsem proti vaší pseudomorálce
a vždycky budu s vámi ve válce.

Kdo mě pošle k čertu

I dnes můžeš klidně umřít na mor,
když tě neochrání starý dobrý Amor.

Zkapeš na mor krycím jménem Covid,
až nás budou víry bez milosti lovit.

Kde se vlastně tyhle mršky vzaly?
V které laboratoři je vypiplaly?

Proti komu tajnou válku vedou
sprostí vyděrači vyzbrojení vědou?

Dávám bacha. Ještě dýchám. Zatím.
Kdo mě pošle k čertu, když se nevyplatím?

Po zápalu plic

Probouzím se dnes s jizvou na rtu
a cítím v sobě mráz i hic.
Připadám si jak po infarktu,
ne po zápalu plic.

Mám vůbec hlavu? A mám mozek v hlavě?
Kdo z vás mi poví, co mi je?
Připadám si jak po popravě...
Nebo to byla lobotomie?

Sám sobě

Léta se učím odpouštět
magorům každou hovadinu,
strůjcům všech pohrom, neštěstí a béd,
psychopatům, jimž patří svět,
který se pořád točí zpět...
Ale sám sobě nikdy neprominu.



Bohumila Šarňová na snímku
Františka Šamy u hrobu Jana
Zrzavého v Krucemburku

těné a fotografické exponáty výstavy darovala Národní knihovna a pražská Loreta Společnosti JZ, která výstavu provozuje nadále už pouze jen s fotografiemi vzpomínaných 25 obrazů pod názvem Jan Zrzavý a Benátky. Od té doby byla výstava uspořádána na mnoha místech naší země.

Dr. Jitka Měřinská, předsedkyně Společnosti Jana Zrzavého, se velmi intenzivně věnuje celoživotnímu obrazu Mistra. Je autorkou publikace pojednávající o pobytu Jana Zrzavého v Benátkách, s uvedením reprodukcí všech 25 dosud neznámých obrazů. Název knihy – Jan Zrzavý a Benátky. Dále je autorkou publikace Z ilustrační tvorby Jana Zrzavého. Další krásnou knihou, ve které o Mistru Zrzavém píše, o jeho rodových vazbách, původu, smyslu celého díla, kde již v názvu knihy autorka vyjádřila svůj vřelý vztah a obdiv k této osobnosti a pojmenovala ji – Janu Zrzavému s láskou.

Po stopách Jana Zrzavého

K dalším zajímavým a stěžejním akcím Společnosti JZ patří výtvarná soutěž pro děti a studenty nazvaná Po sto-

POZVÁNÍ

Valná hromada Výboru národní kultury se koná v sobotu 8. listopadu 2025 na adrese Praha - Politických vězňů 9, začátek je v 10 hodin v místnosti č. 116.

Valná hromada Unie českých spisovatelů se sejde rovněž 8. listopadu 2025 na stejné adrese se začátkem ve 13 hodin. O půl hodiny dříve zasedne předsednictvo UČS.

JAN OTTO se narodil v Příbyslavi, možná po něm pojmenují knihovnu



Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP), dobrovolná profesní a stavovská organizace knihovníků a informačních pracovníků, shromažďuje více než 2100 členů a přes 1000 institucí.

Občanské sdružení patnáct let (od roku 2010) uděluje Cenu MARK. Zkratka reflektuje počáteční verzálky čtyř významových slov: Mladý, Aktivní, Rozvíjející se, Knihovnik/Knihovnice.

Cenu na celostátní a regionální úrovni od roku 2010 dostávají knihovníci mladší 35 let. Za Kraj Vysočina ji letos obdržela Michaela Stejskalová (na snímku) z Městské knihovny Příbyslav.

Knihovna sídlí v historickém Kurfürstově domě, postaven byl na náměstí po třicetileté válce jako řeznictví. V rozsáhlém dvoře je plastika Jana Otta od akademického sochaře Romana Podrázského. Proč právě tady? - Vydavatel dosud největší české tištěné encyklopedie se narodil 8. listopadu 1841 v Příbyslavi o tři domy výše nad městskou knihovnou, nikoli v Praze, jak chybně uvádějí některé zdroje.

Ottův rodný dům na středověkém náměstí (dnes Bechyňově) byl na konci druhé světové války vybombardován. Kulturní zařízení města Příbyslav přemýšlí o tom, že svoji knihovnu po Janu Ottovi pojmenuje. Otto zemřel v Praze 29. května 1916, pohřben je na Vyšehradském hřbitově pod bustou od Josefa Václava Myslbeka.

Text a foto: Ivo HAVLÍK

Milí přátelé, respektovaní nepřátelé, ale především skuteční čtenáři,

světlo světa spatřila moje nová kniha povídek s názvem Jak jsem přežil vlastní pohřeb.

Vydal jsem ji jako samizdat (tedy vlastním nákladem) v nakladatelství Bookla, a to z jednoho prostého důvodu. Kdybych ji po předčasném úmrtí svého nakladatele Zdenka Pavelky nabízel klasickým nakladatelstvím, znamenalo by to čekat na její vydání minimálně rok. Možná i víc. A toho už bych se také nemusel dožít.

Takhle mých třicet krátkých povídek (z nichž některé vyšly i časopisecky) spatřilo světlo světa ani ne za měsíc. Knižka stojí pouhých 161 korun a nebude muset čekat na to, až si ji někdo najde a koupí v knihkupectví. Na knižním trhu se totiž vůbec neobjeví. Zájemci si ji však mohou objednat v e-shopu Bookla, který snadno najdete na internetu, kde si také můžete prohlédnout obálku a přečíst pár vět o autorovi i knize samotné.

Na závěr si vás dovoluji poprosit o sdílení tohoto mého oznámení mezi svými přáteli a známými, a to ústně, mailem, či jinak. Komerčně nejuspěšnější z mých více než 40 vydaných knih, sbírka krátkých próz s názvem Hotelové povídky, vyšla v Mladé frontě s vrocením 1989 až na jaře roku 1990, zato však v nákladu 47 000 výtisků a byla rozebrána během jediného měsíce.

To byla ovšem jiná doba. Dnes dosahují takových nákladů jen "mistrů vysokých sklizní", pišící tzv. konzumní literaturu, které se říká "korela". My, nechtění dědicové "zapadlých vlastenců", to však zkusíme podobně jako oni. A abych vás aspoň trochu navnadil, dovoluji si tu uvést slova, která o mé knížce napsalo samotné vydavatelství:

„Jaké to je – přežít vlastní pohřeb? A co všechno se člověku promítne před očima, když se ohlíží za životem plným lásky, omylů, smíchu i bolesti? Jaroslav Čejka ve své nové knize Jak jsem přežil vlastní pohřeb, přináší třicet osobitých, místy drsných, jindy dojemných povídek, v nichž se s neobyčejnou lehkostí střídá humor, nostalgie a životní moudrost. Autor s typickou nadsázkou a ironií vzpomíná na doby, kdy svět byl jiný, ale lidé v něm stejně zranitelní, pošetilí i krásní. Kniha je osobní zpověď i zrcadlem české duše – plná příběhů o lásce, zklamání a síle odpouštění. Nahlédněte do světa, kde se vážně stává groteskním, kde se smrt mění v žert a žert v hlubokou pravdu o životě.“

Děkuji vám všem, kteří nějak pomůžete!
váš JAROSLAV ČEJKA, alias Českoslovák



PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

Humor jako zvláštní rozměr vědomí

Je tomu více než sto let, co se vydal Haškův Švejk do světa, aby se stal nejpřekládanější knihou české literatury vůbec. Protože však doma není nikdo prorokem, pochopení autorovy geniality, záhadné velikosti jakoby „humoristického díla“, z něhož místy až mrazí, v Čechách u literárních autorit a profesorů mnoho nebylo. Zato odsouzení údajné vulgárnosti mnoho, stejně jako čtenářské popularity – s všeobecně přijímanou výjimkou: ženy nemohou pochopit Švejka, vždyť nebyly na vojně!

Tento „sešit“ esejí bojí mýty, a to nejen tím, že jde o texty z nejlepších, jaké byly na téma Hašek-Švejk dosud napsány. Autorkou je totiž žena – a profesorka! Sylvie Richterová. Čtyři desetiletí nahlí-

ží a zkoumá Švejka, a to z Itálie, své druhé vlasti, tedy s patřičným odstupem od českého rybníčku. Její texty jsou jasnozřivými analýzami Haškovy geniality, již jsme si dosud možná nebyli plně vědomi. Ač na hlubíně úvah filozofických, lingvistických a sémantických jsou texty zkušené spisovatelky napínavými příběhy, které čtenáře nepustí. Smích a jeho poznávací moc, moc a její skrytá směšnost, Hašek jako geniální objevitel zhoubné moci blbství, humor jako síla nadhledu a válka jako zplozencec idiocie. – Stežejní body, kolem nichž se vše točilo a točí. Tehdy – i teď.

(Anotace knihy Sylvie Richterové Humor jako zvláštní rozměr vědomí - Eseje o Jaroslavu Haškovi. Nakladatelství Malvern, Praha 2025.)